TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2006 m. birželio 1 d. *

Byloje C-453/04

dėl *Landgericht Berlin* (Vokietija) 2004 m. rugpjūčio 31 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2004 m. spalio 28 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje, kurią pradėjo

innoventif Limited,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans, teisėjai R. Schintgen, R. Silva de Lapuerta, P. Kūris ir L. Bay Larsen (pranešėjas),

generalinis advokatas A. Tizzano,
kancleris R. Grass,

* Proceso kalba: vokiečių.

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos C. Schulze-Bahr,

— Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos F. Díez Moreno,

— Slovakijos vyriausybės, atstovaujamos R. Procházka,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos G. Braun,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su EB 43 ir 48 straipsnių aiškinimu.

2 Šis prašymas yra pateiktas nagrinėjant *innoventif Limited* (toliau – *innoventif*) pateiktą ieškinį dėl *Amtsgericht Charlottenburg* sprendimo, kuriuo buvo atmestas jos prašymas nacionaliniame juridinių asmenų registre įregistruoti jos filialą, įsteigtą Vokietijoje, motyvuojant tuo, kad *innoventif* atsisakė sumokėti steigimo sandoryje nurodytų bendrovės veiklos sričių paskelbimo numatomų išlaidų avansą.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisė

3 1968 m. kovo 9 d. Pirmoji Tarybos direktyva 68/151/EEB dėl apsaugos priemonių, kurių valstybės narės, siekdamos suvienodinti tokias apsaugos priemones visoje Bendrijoje, reikalauja iš Sutarties 58 straipsnio antrojoje pastraipoje apibrėžtų bendrovių, jų narių ir kitų interesų apsaugai, koordinavimo (OL L 65, p. 8, toliau – Pirmoji direktyva) taikoma kapitalo bendrovėms. Ja siekiama apsaugoti trečiąsias šalis, susijusias su šiomis bendrovėmis, ir joje, *inter alia*, numatytas bylos, kurioje atskleidžiama tam tikra informacija, užvedimas. Ši byla yra privaloma visoms bendrovėms, įregistruotoms atitinkamame teritoriniame juridinių asmenų registre.

4 Pagal Pirmosios direktyvos 2 straipsnio 1 dalies a punktą:

„1. Valstybės narės imasi priemonių, būtinų užtikrinti, kad bendrovės būtinai skelbtų bent šiuos dokumentus ir duomenis:

a) steigimo dokumentą ir įstatus, jei tai yra atskiras dokumentas."

5 Pirmosios direktyvos 3 straipsnio 2 ir 4 dalyse įtvirtinta:

„2. Visi dokumentai ir duomenys, kuriuos privaloma atskleisti pagal 2 straipsnį, turi būti laikomi byloje ar įtraukti į registrą <...>

<...>

4. Šio straipsnio 2 straipsnyje nurodyti dokumentai ir duomenys atskleidžiami skelbiant tam tikslui valstybės narės skirtame nacionaliniame leidinyje pateikiant visą tekstą ar jo dalį arba darant nuorodą į dokumentą, kuris buvo įtrauktas į bylą ar įrašytas į registrą."

6 1989 m. gruodžio 21 d. Vienuoliktoji Tarybos direktyva 89/666/EEB dėl atskleidimo reikalavimų filialams, įsteigtiems valstybėse narėse tam tikrų tipų bendrovių, kurioms taikomi kitos valstybės įstatymai (OL L 395, p. 36, toliau – Vienuoliktoji direktyva), taikoma kapitalo bendrovių filialams.

7 Pagal Vienuoliktosios direktyvos 1 straipsnio 1 dalį:

„Dokumentai ir duomenys, susiję su filialu, kurį kitoje valstybėje narėje steigia bendrovė, kurios veiklą reglamentuoja kitos valstybės narės įstatymai ir kuriai taikoma (Pirmoji) direktyva <...>, atskleidžiami pagal tos valstybės narės, kurioje yra filialas, įstatymus laikantis šios direktyvos 3 straipsnio."

8 Vienuoliktosios direktyvos 2 straipsnio 1 dalis nustato sąrašą dokumentų ir duomenų, kuriuos reikia atskleisti valstybėje narėje, kurioje yra įsteigtas filialas. Šio straipsnio 2 dalies b punktas leidžia valstybei narei, kurioje filialas yra įsteigtas, numatyti papildomus atskleidimo reikalavimus, tai yra atskleisti „steigimo dokumentus ir įstatus, jeigu jie yra atskiri dokumentai pagal (Pirmosios) direktyvos 2 straipsnio 1 dalies a, b ir c punktus".

9 Vienuoliktosios direktyvos 4 straipsnyje numatyta, jog valstybė narė, kurioje įsteigtas filialas, gali nustatyti, kad minėtos direktyvos 2 straipsnio 2 dalies b punkte nurodyti dokumentai paskelbiami kita oficialia Bendrijos kalba ir kad tokių dokumentų vertimas būtų patvirtintas.

Nacionalinė teisė

10 1957 m. liepos 26 d. Federalinio įstatymo dėl išlaidų, susijusių su ginčo teisena (Gesetz über die Kosten in Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit, BGBl. 1957 I, p. 861, toliau – KostO) 8 straipsnio „Avansai" 1 ir 2 dalyse reglamentuojama:

„Asmuo, turintis padengti prašomų atlikti administracinių veiksmų išlaidas, sumoka avansą, kurio pakaktų jas padengti <.....>

Prašomi administraciniai veiksmai atliekami sumokėjus avansą ar pateikus jo sumokėjimo garantiją."

11 KostO 14 straipsnis „Išlaidų apskaičiavimas, skundas, apeliacija“ numato:

„1. Išlaidas apskaičiuoja teismas, kuris nagrinėja ar paskutinis nagrinėjo bylą, net jei jos atsirado kitame teisme, į kurį buvo kreiptasi <...>

2. Skolininko ar Iždo pateiktą skundą dėl išlaidų apskaičiavimo nagrinėja teismas, apskaičiavęs išlaidas.

3. Skolininkas ir Iždas gali pateikti apeliaciją dėl sprendimo dėl skundo, jei apeliacijos dalyko vertė yra didesnė nei 200 EUR.“

12 1897 m. gegužės 10 d. Prekybos kodeksas (Handelsgesetzbuch, RGBl. 1897, p. 219), paskutinį kartą pakeistas 2004 m. gruodžio 15 d. Įstatymo (BGBl. 2004 I, p. 3408, toliau – HGB) 1 straipsniu, reglamentuoja filialų įregistravimą juridinių asmenų registre.

13 Jo 13b straipsnio „Uždarųjų akcinių bendrovių, įregistruotų nacionalinėje teritorijoje, filialai“ 2 ir 3 dalyse reglamentuojama:

„Filialo įsteigimą deklaruoja bendrovės vadovai. Prie deklaracijos pridedama bendrovės įstatų <...> kopija.

Registre nurodomi duomenys, numatyti Uždarųjų akcinių bendrovių įstatymo 10 straipsnio 1 ir 2 dalyse."

14 Dėl uždarųjų akcinių bendrovių, įsteigtų užsienyje, filialų HGB 13g straipsnio 2 ir 3 dalyse įtvirtinta:

„Prie deklaracijos pridedama patvirtinta bendrovės įstatų kopija ir, jei šie įstatai surašyti ne vokiečių kalba, patvirtintas vertimas šia kalba. <...>

Registruojant filialą nurodomi duomenys, numatyti Uždarųjų akcinių bendrovių įstatymo 10 straipsnio 1 ir 2 dalyse <...>"

15 Uždarųjų akcinių bendrovių įstatymo (Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung, RGBl. 1892, p. 477), paskutinį kartą pakeisto 2004 m. gruodžio 9 d. Įstatymo (BGBl. 2004 I, p. 3214, toliau – GmbHG) 13 straipsniu, 10 straipsnio „Įregistravimas juridinių asmenų registre" 1 dalyje įtvirtinta:

„Juridinių asmenų registre nurodomas bendrovės pavadinimas ir pagrindinė buveinė, jos veiklos sritys <...> ir jos valdymo organai."

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

16 *Innoventif*, pagal Anglijos teisę įsteigta uždaroji akcinė bendrovė, kurios buveinė yra Birmingeme (Jungtinė Karalystė), 2004 m. balandžio 1 d. buvo įregistruota Kardifo (Jungtinė Karalystė) „Companies House". Jos veiklos sritys yra išsamiai išvardytos steigimo sandorio 3 punkte, pavadintame „The objects of which the Company is established are". Šiame 3 punkte yra 23 dalys nuo A iki W, išdėstytos keliuose lapuose.

17 2004 m. balandžio 13 d. *innoventif* Berlyne įsteigė filialą, kurį *Amtsgericht Charlottenburg* paprašė įregistruoti komerciniame registre.

18 2004 m. balandžio 23 d. Sprendimu *Amtsgericht Charlottenburg* nurodė, kad prašoma registracija bus atlikta, jei bus pervestas 3 000 EUR išlaidų avansas. Jis šią sumą apskaičiavo atsižvelgdamas į numatomas *innoventif* steigimo sandoryje nurodytų veiklos sričių paskelbimo išlaidas, manydamas, kad aprašymas, pateiktas jo 3 punkto A-W dalyse, yra veiklos sritys, ir todėl jos visos turi būti nurodytos registre.

19 *Innoventif*, manydama, kad jos veiklos sritys yra nurodytos tik steigimo sandorio 3 punkto A ir B dalyse, remdamasi KostO 14 straipsnio 2 dalimi 2004 m. gegužės 18 d. pateikė skundą *Amtsgericht Charlottenburg*.

20 Pastarasis skundą atmetė, nurodydamas, kad pagrindinėje byloje nurodytas numatomų išlaidų avansas reikalingas todėl, kad administravimo išlaidas privalantis mokėti asmuo gali nežinoti, kokią sumą jam reikės sumokėti.

21 *Innoventif* bendrovė, remdamasi KostO 14 straipsnio 3 dalimi, pateikė apeliaciją prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, teigdama, kad reikalaujamo avanso mokėjimas prieštarauja Vienuoliktajai direktyvai ir pažeidžia įsisteigimo laisvės principą.

22 *Landgericht Berlin* nuomone, norint atsakyti į klausimą, ar *innoventif* filialo įregistravimas komerciniame registre gali būti priklausomas nuo avanso, apskaičiuojamo atsižvelgiant į numatomas *innoventif* veiklos sričių paskelbimo išlaidas, mokėjimo, kaip to reikalauja nacionalinė teisė, reikia išaiškinti EB 43 ir 48 straipsnius.

23 Esant šioms aplinkybėms *Landgericht Berlin* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar EB 43 ir 48 straipsniuose įtvirtintai bendrovių įsisteigimo laisvei neprieštarauja tai, kad kapitalo bendrovės, turinčios buveinę Jungtinėje Karalystėje, filialo Vokietijoje <...> įregistravimas komerciniame registre priklauso nuo atitinkamose bendrovės steigimo sandorio sąlygose nurodytų bendrovės veiklos sričių paskelbimo numatomų išlaidų avanso sumokėjimo?“

Dėl prejudicinio klausimo

Dėl priimtinumo

24 Europos Bendrijų Komisija ir Ispanijos vyriausybė kvestionuoja prejudicinio klausimo priimtinumą.

25 Komisija mano, kad klausimas gali būti nepriimtinas, nes prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepateikė argumentų, motyvuojančių šio klausimo pateikimą.

26 Šiuo požiūriu reikia priminti, kad Teisingumo Teismas pabrėžė nacionalinio teismo nurodomų tikslių priežasčių, dėl kurių jis abejojo dėl Bendrijos teisės aiškinimo ir manė, kad būtina pateikti prejudicinius klausimus Teisingumo Teismui, svarbą. Dėl šios priežasties Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, jog būtina, kad nacionalinis teismas pateiktų minimalų paaiškinimą dėl prašomų išaiškinti Bendrijos teisės nuostatų pasirinkimo priežasčių ir ryšio, kuris, jo manymu, egzistuoja tarp šių nuostatų ir byloje taikomų nacionalinės teisės aktų (žr., be kita ko, 2002 m. spalio 8 d. Nutarties *Viacom*, C-190/02, Rink. p. I-8287, 16 punktą ir 2005 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *ABNA ir kt.*, C-453/03, C-11/04, C-12/04 ir C-194/04, Rink. p. I-10423, 46 punktą).

27 Pagrindinėje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė jo pateikto klausimo faktinį ir teisinį pagrindus bei trumpai, bet pakankamai išsamiai nurodė, kad priežastis, dėl kurios jis pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą, yra abejonė, ar nacionalinės teisės reikalavimas sumokėti kitoje valstybėje narėje esančios bendrovės, prašančios juridinių asmenų registre įregistruoti savo filialą, veiklos sričių paskelbimo išlaidų avansą neriboja įsisteigimo laisvės, kurią šiai bendrovei užtikrina EB sutartis.

28 Ispanijos vyriausybės manymu, prejudicinis klausimas yra nepriimtinas, nes jis susijęs su nacionalinės nuostatos aiškinimu.

29 Šiuo požiūriu pabrėžtina, kad Teisingumo Tesimo kompetencija apsiriboja tik Bendrijos teisės nuostatų nagrinėjimu (žr. 1995 m. gruodžio 21 d. Nutarties *Max Mara*, C-307/95, Rink. p. I-5083, 5 punktą). Spręsti dėl nacionalinės teisės

normų prasmės ir jų taikymo yra nacionalinio teismo kompetencija (žr. 1995 m. gruodžio 7 d. Sprendimo *Ayuntakmiento de Ceuta*, C-45/94, Rink. p. I-4385, 26 punktą).

30 Pagrindinėje byloje, nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas yra vienintelis kompetentingas nustatyti, pirma, ar galima reikalauti išlaidų avanso, kaip tai numatyta KostO 8 straipsnyje, ir antra, prireikus apskaičiuoti jo sumą ir atsisakyti įregistruoti nesumokėjimo atveju, klausimas, ar tokio avanso reikalavimas gali būti laikomas ribojančiu įsisteigimo laisvę, priklauso Teisingumo Teismo kompetencijai.

31 Iš to išplaukia, kad prejudicinis klausimas yra priimtinas.

Dėl esmės

32 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo klausimu iš esmės klausia, ar EB 43 ir 48 straipsniams neprieštarauja nacionalinės teisės aktas, kuris kitoje valstybėje narėje esančios uždarosios akcinės bendrovės filialo įregistravimą komerciniame registre sieja su bendrovės steigimo sandoryje nurodytų bendrovės veiklos sričių paskelbimo numatomų išlaidų avanso sumokėjimu.

33 Pirmiausia reikia konstatuoti, kad reikalavimas valstybėje narėje, kurioje yra įsteigtas kitoje valstybėje narėje esančios bendrovės filialas, skelbti visas uždarųjų akcinių bendrovių, kurios prašo įregistruoti jų filialus komerciniame registre, veiklos sritis, yra suderinamas su Vienuoliktąja direktyva.

34 Vienuoliktosios direktyvos 2 straipsnio 2 dalies b punktas akivaizdžiai leidžia valstybėms narėms reikalauti paskelbti užsienio bendrovės steigimo sandorį ir įstatus, jeigu jie yra atskiri dokumentai, įregistruojant šios bendrovės filialą komerciniame registre.

35 HGB 13b straipsnio 3 dalis ir 13g straipsnio 3 dalis, skaitomos kartu su GmbHG 10 straipsnio 1 dalimi, kuri vienodai taikoma bendrovėms, įsteigtoms nacionalinėje ir užsienio teritorijoje, reikalauja tik paskelbti uždarųjų akcinių bendrovių, kurios prašo įregistruoti filialą komerciniame registre, veiklos sritis, o ne visą bendrovės steigimo sandorį, kaip leidžia direktyva.

36 Be to, iš Pirmosios direktyvos 3 straipsnio, kuriuo pagal Vienuoliktosios direktyvos 1 straipsnio 1 dalį reikia remtis filialų atžvilgiu, išplaukia, kad dokumentai ir duomenys, kurie turi būti atskleisti, skelbiami viena iš formų, numatytų 3 straipsnyje.

37 Antra, dėl klausimo, ar reikalavimas sumokėti išlaidų avansą, apskaičiuojamą atsižvelgiant į visų bendrovės veiklos sričių paskelbimą, neprieštarauja EB 43 ir 48 straipsniams, reikia nustatyti, ar toks reikalavimas riboja įsisteigimo laisvę, įpareigodamas pagal kitos valstybės narės teisę įsteigtos bendrovės filialą laikytis jo steigimosi vietos valstybės nuostatų, reglamentuojančių numatomų skelbimo išlaidų avansą.

38 Šiuo atžvilgiu konstatuotina, kad reikalavimas sumokėti avansą, kuriuo padengiamos tik faktinės su Vienuoliktąja direktyva suderinamo paskelbimo administracinės išlaidos, negali riboti įsisteigimo laisvės, jei jis nedraudžia, neapsunkina ir nepadaro mažiau patrauklaus šios laisvės įgyvendinimo.

39 Be to, teisės aktas, kuriame, esant aplinkybėms, kaip antai pagrindinėje byloje, yra įtvirtintas reikalavimas sumokėti avansą, negali pabloginti kitų valstybių narių bendrovių teisinės ar faktinės padėties, palyginti su steigimo vietos valstybės narės bendrovėmis (šiuo klausimu žr. 1997 m. birželio 17 d. Sprendimo *Sodemare ir kt.*, C-70/95, Rink. p. I-3395, 33 punktą).

40 Iš to išplaukia, kad reikalavimas sumokėti tokį numatomų skelbimo išlaidų avansą nesudaro kliūties vienoje valstybėje narėje įsteigtai uždarajai akcinei bendrovei vykdyti savo veiklą kitoje valstybėje narėje per filialą, kuris ten yra įsteigtas.

41 Nacionalinis teismas privalo, atsižvelgdamas į teksto, kuriame išdėstytos veiklos sritys, apimtį, užtikrinti, kad reikalaujamo avanso suma atitiktų numatomas paskelbimo atitinkamame leidinyje išlaidas. Tai darydamas šis teismas turėtų atsižvelgti į bendrovės, kuri prašo įregistruoti filialą, steigimo sandoryje nurodytas veiklos sritis.

42 Šiuo požiūriu reikia patikslinti, kad nacionalinis teismas nėra įpareigotas tikrinti, ar pagal valstybės narės, kurioje yra įsteigta prašanti įregistruoti savo filialą bendrovė, teisę veiklos sritys gali būti laikomos visiškai apibrėžtomis tik dalies tokios bendrovės steigimo sandorio skyriaus „veiklos sritys“ nuostatų.

43 Todėl į pateiktą klausimą reikia atsakyti taip, kad EB 43 ir 48 straipsniai nedraudžia valstybės narės teisės akto, pagal kurį kitoje valstybėje narėje įsteigtos uždarosios akcinės bendrovės filialo įregistravimas komerciniame registre priklauso nuo šios bendrovės steigimo sandoryje nurodytų veiklos sričių paskelbimo numatomų išlaidų avanso sumokėjimo.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

44 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

EB 43 ir 48 straipsniai nedraudžia valstybės narės teisės akto, pagal kurį kitoje valstybėje narėje įsteigtos uždarosios akcinės bendrovės filialo įregistravimas komerciniame registre priklauso nuo šios bendrovės steigimo sandoryje nurodytų veiklos sričių paskelbimo numatomų išlaidų avanso sumokėjimo.

Parašai.